

Kis-Balaton Projekt

Kis-Balaton projekt – kialakult az uniós pályázat dokumentációja

Háttér információk - Budapest, 2009. február 11.

A „Magyar Tenger” vízminősége

A Balaton vízminősége a civilizációs környezeti hatások következtében fokozatosan, már az 1940-es évektől elkezdett romlani, majd a 60-as évektől ez a folyamat felgyorsult. A "civilizált" világ térhódítása, a vízgyűjtőn folyó intenzív mezőgazdasági termelés és kemizáció, a fokozódó urbanizáció, a Balaton-üdülőterület rohamos fejlődése és terjedése, az infrastruktúra hiányosságai együttesen a Balatonba jutó vizek minőségének jelentős romlását okozták.

A nemkívánatos jelenségeknek a visszaszorítására, a tó további üdülő célú felhasználhatósága érdekében számos komplex tervet készítettek a 70-es évek közepétől kezdődően, amelynek döntő részét végre is hajtották. A komplex beavatkozások eredményeként a tó vízminősége fokozatos javulásnak indult és elérte a jelenlegi jó szintet. Ennek hosszú távú megtartásához, javításához azonban további beavatkozásra van szükség.

A tudományos vizsgálatok kimutatták, hogy a Balaton vízminőségi problémáinak újbóli megjelenésére számíthatunk a jövőben is, melynek fő okai a vízgyűjtőn való műtrágyázás és az éghajlatváltozás.

Megoldás hosszú távra: Kis-Balaton Vízvédelmi Rendszer II. ütem¹

Jelenleg a „Kis-Balaton Vízvédelmi Rendszer II. ütem megvalósítása” elnevezésű, uniós támogatásra számot tartó nagyprojekt előkészítése, tervezése folyik.

A Kis-Balaton Vízvédelmi Rendszer II. ütem projekt célja az, hogy a jelenlegi jó vízminőségi állapot fenntartása érdekében a Balaton tápanyagterhelését csökkentse, a Zalán keresztül a tóba jutó tápanyagok egy részének visszatartásával, a Fenéki-tó kialakításával. A Zala folyó vizét terelőtöltésekkel irányítva és szétterítve, megfelelő időt kell adni a természetnek arra, hogy a folyó vizével érkező tápanyagokat feldolgozza.

---

¹ A Kis-Balaton Vízvédelmi Rendszer I. ütem terveinek keretében egy átfolyósos rendszerű tározó, a Hídvégi-tó épült ki a 1980-as évektől kezdődően, amelyben a víz útját terelőtöltések határozzák meg.

Kis-Balaton Projekt

A fejlesztés rugalmas vízkormányzás, új élőhelyek és a természetes vízjárást megközelítő üzemeltetés kialakítására irányul, ami azt jelenti, hogy a műszaki létesítmények (szabályozó műtárgyak, zsilipek, töltések, csatornák, hallépcsők, kiszolgáló létesítmények, stb.) segítségével a monitoring rendszer adatai alapján lehet szabályozni a víz útját a természetvédelmi és a vízgazdálkodási célok elérése érdekében. Ennek eredményeként a Balatonba a lehetőség szerinti legjobb minőségű víz kerül. A vázolt beruházás céljait három fő csoportba sorolhatjuk: a Balaton vízminőség-védelme, a természetvédelmi és ökológia értékek védelme, növelése és az árvízi kockázat csökkentése.

2004-ben a Kormány elfogadta és Kormányhatározatba foglalta (2317/2004. (XII.11.) Korm. határozat a Kis-Balaton II. ütem építéséről) a KBVR II. ütem megvalósítására, befejezésére tett javaslatot. Eszerint a Kis-Balaton területén egy, a világon egyedülálló, a vízminőségvédelmi, természetvédelmi és árvízvédelmi célokat egyaránt szolgáló vízvédelmi rendszer alakulhat ki.

Cél: a természetes vízjárás utánzása

A Kis-Balaton a maga nemében páratlan. Bár rengeteg tudományos kutatási eredmény áll rendelkezésre, nincs olyan már megvalósított rendszer, amelynek tapasztalatai közvetlenül felhasználhatóak lennének a tervezéshez és üzemeltetéshez, és nagy biztonsággal, pontosan előre jelezhetőek lennének a várható változások.

A koncepcióban a tervezés és az üzemeltetési javaslat összeállítása során a természetes vízjárás utánzása kapott főszerepet. Kiemelten fontos a megfelelő monitoring és vízkormányzási rendszer kiépítése, hogy a szakemberek figyelemmel követhessék a változásokat, illetve, ha szükséges, megfelelő módon beavatkozhatnak.

A szakértők szerint a tervezett rendszer lehetőséget teremt az Ingói-berek vízszintszabályozására, illetve a II. ütem újonnan bevonandó területeinek „wetland-szerű” kezelésére is. A vízszintszabályozás és a rendszer hatékony üzemeltetése a Zala folyó természetes vízszintingadozásához igazodva, a megépülő műszaki létesítmények (töltések, zsilipek) segítségével és az üzemeltetésben résztvevő vízügyi és természetvédelmi szakemberek közös munkájával valósítható meg. A beruházási programban hallépcsők létesítése is szerepel, amelyek kapcsolatot teremtenek a Balaton természetes halbölcsője, az Alsó-Zala-völgy és a Balaton között, elősegítve a Balaton természetes hal faunájának visszaállítását.

Kis-Balaton Projekt

A Kis-Balaton Vízvédelmi Rendszer II. ütem számokban:

- Visszatartott szennyezés nagysága (foszfor, nitrogén) 8–11 %-kal javul
- Élőhelytípusok területi kiterjedése 1,4 km²-rel nő
- 6 851 m új töltés
- 6 917 m új csatorna
- 20 új és 21 felújított létesítmény

A projekt helyszíne

A beruházás az alábbi települések közigazgatási területét érinti: Keszthely, Sármellék, Zalavár, Balatonmagyaród, Zalakomár, Alsópáhok, Sávoly, Főnyed, Vörs, Balatonszentgyörgy, Szökedencs, Somogysámsón és Szegerdő.

A megvalósítás támogatottsága

A fent vázolt projekt összköltsége bruttó 7,3 milliárd Ft. A projekt az Európai Unió Kohéziós Alapjából támogatásra tart számot. Így a pályázat sikere esetén a beruházás költségeit meghatározó részben a közösségi alap fogja fedezni, másrészt a magyar költségvetés finanszírozza. Pozitív elbírálás esetén a beruházás legkorábban 2010-ben kezdődhet meg, és 2012 év végére valósulhat meg.

Akik a Kis-Balatonért dolgoznak

A projektgazda és a pályázat kedvezményezettje a Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság (VKKI). A projekt előkészítési feladatok elvégzését közbeszerzési eljárás útján kiválasztott szakértő vállalkozó végzi: a PELSO 2007 Konzorcium.

Konzorciumvezető: Aquaprofit Zrt.

Konzorcium tagok: K+K Környezetgazdálkodási és Közműtervező Kft.

Konstruktőr Mérnökiroda Kft.

Terraszer Vízépítő és Környezetvédelmi Szolgáltató Kft.

Kis-Balaton Projekt

Öt lépéses egyeztetés

Magyarország egyik kiemelkedő vízgazdálkodási, természetvédelmi projektje a Kis-Balatonhoz köthető. Az elmúlt időszakban a Kis-Balaton Egyeztető Fórum öt alkalommal egyeztetett a témában. A fórumokon a vízügy, a természetvédelem, a zöldek és a civilek képviselői kifejtették véleményüket, szakértők közreműködésével megvitatták álláspontjaikat. Az egyeztetéseket követően elkészített környezetvédelmi hatástanulmány alapján a Projekt környezetvédelmi engedélyt kapott és jelenleg a vízjogi üzemeltetési és építési engedélyek beszerzése van folyamatban.

Eltérő érdekek – közös nevező

Már az első egyeztetéseken kiderült, hogy a helyenként eltérő érdekek ellenére van közös nevező a vízügyi, természetvédelmi szakemberek, a civil szervezetek és önkormányzatok között. A szakemberek mindannyian egyetértettek abban, hogy a jelenlegi félkész, befejezetlen állapot semmilyen szempontból sem kielégítő, indokolt tehát a rendszer továbbtervezése és továbbfejlesztése természetvédelmi, árvízvédelmi és vízminőség-védelmi szempontból is. Abban is egyetértés volt, hogy meg kell őrizni a Kis-Balaton Vízvédelmi Rendszer világviszonylatban is egyedülálló ökológiai értékét.

A fórum állandó tagjai voltak a helyi önkormányzatok, az üzemeltető Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság, a területet kezelő Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság, a Balatoni Civilek Szövetsége, a természetvédő civil szervezetek egy-egy képviselője. Az állandó tagokon kívül a tematikus bontásban szervezett ülésekre a tagok az adott témában illetékes további szakértőket hívtak meg. A fórum témái között szerepelt a természetvédelmi szempontok meghatározása, a monitoring rendszer kiépítése, a civil szervezetek jogosítványai, a természetvédelmi kezelés és a vízügyi üzemeltetés összehangolása, a rendszer környezeti hatásai és vízminőség-védelmi, hidrológiai, ökológiai, ökoturisztikai kérdései.

Eredmények, jövőkép

Az egyeztetési folyamat eredményeként elkészült egy környezetvédelmi hatástanulmány és több döntés-előkészítő tanulmány is, amelyek a későbbi kivitelezés és üzemeltetés hatásait megfelelően vizsgálták és mutatták be. Az előkészítési, egyeztetési és tervezési munkák eredményeképpen elkészülő dokumentációt és a támogatási kérelmet 2009 tavaszán nyújtjuk be az Európai Unió Kohéziós Alapjához. A Kis-Balaton II. üteme várhatóan az Unió kedvező döntésétől számított 3 éven belül fog megépülni. A Kis-Balaton Fórum munkájáról részletesebben a www.kisbalaton.hu oldalon kaphat tájékoztatást.

